

РЕЦЕНЗИЯ

От: **проф. д-р Венета Стоянова Гайдарджиева;**
Тракийски университет, гр. Стара Загора, катедра „Регионално развитие“;
Научна специалност: „Народно стопанство (вкл. регионална икономика и история на народното стопанство)“.

Относно: дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен **„доктор“**, професионално направление 4.4. Науки за земята (География на населението и селищата)

Основание за представяне на рецензията: участие в състава на научно жури по защита на дисертационния труд съгласно Заповед на Ректора на СУ №РД 38-422/19.07.2019 г.

Автор на дисертационния труд: **Петко Ивайлов Петков**

Тема на дисертационния труд: **„Тенденции в управлението на общините в България – подходи и равнища“**

1. Информация за дисертанта

Петко Петков се е обучавал по докторска програма към катедра „Регионално развитие“, Геолого-географски факултет на Софийски университет по професионално направление 4.4. Науки за земята (География на населението и селищата), съгласно Заповед на Ректора на СУ №РД 20-1022/06.07.2016 г. Обучението е осъществено в редовна форма на подготовка. Докторантът е отчислен с право на защита, считано от 10.07.2019 г. Научен ръководител е доц. д-р Климент Найденов.

От 2010 г. до 2015 г. Петко Петков завършва последователно ОКС „Бакалавър“ и ОКС „Магистър“ в УНСС, гр. София, специалност „Регионално развитие“. От 2016 г. и до сега е редовен докторант в Софийски университет. Докторантът има участие в разработването и управлението на проекти, свързани с европейските фондове, национални донорски програми и др. Придобива управленски и организационен опит в публичната сфера като нещатен сътрудник в Комисията по регионална политика, благоустройство и местно самоуправление в 43-то Народно събрание на РБългария. Понастоящем е общински съветник в община Червен бряг и координатор по цялостното изпълнение на проект по ОП „Региони в растеж“ в гр. Червен бряг. Има участия в международни и национални конференции. Владее английски език на добро ниво.

2. Обща характеристика на представения дисертационен труд

Представеният за рецензиране дисертационен труд е с обем от 190 страници основен текст, 10 страници библиография и 10 страници приложения. Дисертацията е структурирана в увод, три глави и заключение.

Дисертационният труд е насочен към изследване на актуален и съществен за социално-икономическото развитие на България проблем – подобряване на системата за местно управление. Фокусът е върху управлението на общините, където

самоуправлението е основен механизъм за регулиране на отношенията между централните органи на държавната власт и териториалните власти при решаване на местните и общодържавните проблеми. Неговото укрепване и развитие има съществен принос за провеждане на регионалната политика и изграждането на интеграционните процеси в Европа, основани на принципите на демокрацията и децентрализацията на властта.

Основната теза, която се поддържа в труда е, че съществуващата система за местно управление в България има необходимост от подобряване, с оглед реализацията на целенасочени политики за регионално развитие, както и ефективното изразходване на средства от ЕС, свързани с развитието на общините в България. Към основната теза докторантът формулира и две хипотези, които подлага на проверка в работата си.

Обект на труда е местното управление на ниво община в България. Предмет на изследването е съществуващата система за управление и контрол, и възможностите ѝ за подобряване качеството на контролните дейности в общините на България, както и ролята им за постигане целите на публичното управление.

В увода са формулирани целта и конкретните задачи на изследването. Основната цел, която си поставя докторантът е да изследва динамиката и ефекта от тенденциите в управлението на общините в България чрез концепции, подходи и равнища за обосноваване на необходимостта от преодоляване на дефицитите на публичното управление, на примера на протичащите процеси в община Червен бряг.

На основата на така определената цел, авторът правилно си поставя следните задачи:

1. Рамкиране на подходите към регионалното развитие и местното самоуправление чрез теоретичен анализ за развитието на формите и моделите на местното самоуправление в страните от Европейския съюз и структуриране на местното самоуправление и местната администрация в България.

2. Изследване на основните теоретични въпроси, свързани с административно-териториалните реформи и влиянието им върху социалните промени в България, както и теоретични модели за измерване на системите за управление на общините.

3. Обосноваване и адаптиране на методически апарат за оценка и анализ на системата за управление на общините в България чрез анализ на органите за местно самоуправление и ефективното управление на публичните финанси в общините.

4. Анализ и оценка на функционалността на местното управление в община Червен бряг и оценка на мениджърските решения за управление и усъвършенстване на качеството на организация и обслужване

5. Определяне на насоки за повишаване ефективността на управлението на общините с налагане на „новото публично управление”, „нов публичен мениджмънт” и насоки за повишаване на административната ефективност в Община Червен бряг

Посочени са ограниченията на изследването. Обоснована е използваната методология. Методите, които се прилагат в дисертационния труд са съобразени с комплексния характер на предмета и обекта на изследване. За целите на дисертацията са взети резултати от анкетно проучване, базирано на общ въпросник и даващо обща снимка на протичащите промени и оценка на публичното управление на ниво общини в страната. Водещ принцип при изследването е институционалният подход, както и подходите и равнищата на реализация на управленски модел на местно ниво.

Отделните глави, със своите структурни елементи следват определена логическа последователност. В първа глава са разгледани подходите към управлението на регионалното развитие и местното самоуправление. Представени са формите и моделите на местно самоуправление в страните от Европейския съюз, формирането и структурирането на местното самоуправление и местната администрация в България, принципите и характера на административно-териториалните реформи и влиянието им върху социалните промени в България, както и теоретичните модели за измерване на системите за управление на общините.

Втора глава е с аналитичен характер. Обект на анализа е системата за управление на общините в България. Изследвани са същността и спецификата на органите за местно самоуправление. Направена е оценка и анализ на ефективното управление на публичните финанси в общините, както и на функционалността на местното управление в една от малките общини в България - Червен бряг, която по брой население (между 20 и 40 хил. души) е сходна с над 80% от общините в България.

В трета глава са изведени насоки за повишаване ефективността на управлението на община Червен бряг чрез реализацията на устойчиви регионални политики. Аргументира се необходимостта от адаптиране на местната власт към инситуционално обслужване, подобряване на бизнес средата и услугите; моделиране на местното икономическо развитие чрез прилагането на интегрирания план за възстановяване и развитие на община Червен бряг; подобряване на местното самоуправление и регионалното развитие чрез сдружаването на бизнеса и местната власт, както и структуриране на местни инициативни групи и сдружения; подобряване на административната ефективност в община Червен бряг чрез изграждането на зелена система и устойчива екологична политика.

В заключението на дисертационния труд се представят основните изводи, обобщения и резултати от извършения анализ.

Докторант Петко Петков е използвал подходящо подбрана за целите на изследването литература. Информационните източници са общо 185 на брой, от които 162 на български език и 23 на английски език. Цитирани са монографични издания и научни анализи, голям брой нормативни и справочни документи, които имат отношение по темата на дисертацията. Това дава представа за добрата информационна основа на рецензирания труд, както и за осведомеността на автора относно степента на изследване и разработеност на проблема в българската и чуждестранната литература.

3. Оценка на получените научни и научно-приложни резултати

Дисертационният труд, представен за рецензиране отговаря на законовите изисквания и е постигнал определени научни и научно-приложни резултати. Видно е, че авторът познава в дълбочина изследвания проблем, познава документите и научната литература в тази област. При проучване на литературата е проявена определена аналитичност и критичност. Задачите на научното изследване са постигнати. Целият труд представлява завършена научно-изследователска работа, характеризираща се с актуалност, целенасоченост и логическа последователност.

4. Оценка на научните и научно-приложни приноси

В дисертационния труд се открояват следните постижения, имащи характер на научни и научно-приложни приноси:

1. Направен е теоретичен обзор на подходите и равнищата на местното управление и е допълнен понятийния апарат в посока на извеждане на пространствени и териториални закономерности в развитието на селищата и тяхното управление и търсене на релацията територия-население-местно управление като теоретичен подход за извеждане на проблемите на географията на населението и селищата.

2. Направена е оценка и анализ на регионалното развитие на общините на базата на систематизиране процесите и дейностите при тяхното управление чрез реализацията на проектите в местното управление, налагащи нов компетентностен подход за усъвършенстване на интегрирания подход на управление на общините.

3. Изследвани, обобщени и синхронизирани с българските условия на добрите практики в местното управление и развитието на процеса, свързан с натруване на капацитет на общинското управление, както и дефиниране на подходи към интегрирано управление на общините в България и усвояване на средствата от европейските фондове

4. Предложен е пространствен подход при реализацията на мерки и дейности за оптимизиране на местното управление на ниво общини чрез оптимизиране на функционалността на местното управление и програмния подход за насърчаване на развитие на бизнеса свързан с модернизирване на регионалната инфраструктура и жизнената среда за съхраняване и развитие на човешкия капитал.

Посочените от докторанта научни приноси съответстват в достатъчна степен на основната теза в дисертационния труд. Те са ясно открити в дисертационния труд и реално отразяват основните постижения на автора в цялостното изследване. Те са посочени и систематизирани в приложения към дисертационния труд автореферат.

5. Оценка на публикациите по дисертацията

Петко Петков е представил четири публикации по дисертационния труд. Това са научни доклади от конференции. Единият е от национална научна конференция „Съвременни предизвикателства в развитието на географията в България”, а другите три са от международни научни конференции. В четирите публикации докторантът е самостоятелен автор. Те отразяват тематиката на изследването и в количествено отношение удовлетворяват изискванията за придобиване на образователната и научна степен „доктор“.

6. Оценка на автореферата

Авторефератът е в обем от 33 страници и отговаря на изискванията за съответствие с дисертацията, като дава достатъчно пълна и вярна представа за направеното изследване. Справката с приносите отразява реално резултатите на дисертацията.

7. Критични бележки, препоръки и въпроси

Докторантът е вложил много труд и амбиция в работата си, но към дисертационния труд могат да се направят някои препоръки и бележки, които са съпътстващи работата на всеки млад учен и са препоръки за неговите бъдещи

изследвания. Те не намалят достойнствата на дисертационния труд и положителната оценка за него.

Препоръчвам по-голяма систематизираност на изложението и по-ясно изразено мнението на докторанта по конкретната проблематика. На места авторовият анализ е подменен с преразказ или вмъкнат чужд текст без означаване на цитиране (например на с. 7 се цитира Териториалната програма на ЕС, 2007 г. в Лайпциг, т.1(4), с.2). На с. 133, 136, 159 и др. също прави впечатление различния от научния стил на изложение и вмъкването на чужд текст.

Приложената анкетна карта и резултатите от проведената анкета стоят малко самоцелно на фона на цялостното изследване.

Има допуснати и някои технически грешки (редакционни и граматически), но те са лесно поправими и винаги могат да се премахнат.

Бих искала да отправя към докторанта два въпроса, свързани с дискуссионни теми за местното управление:

1. Какви конкретни мерки се предприемат за подобряване на финансовата децентрализация в България?
2. Необходимо ли е второ ниво на местно самоуправление в България?

Заклучение

Дисертационният труд е разработен в съответствие с нормативните изисквания за присъждане на образователната и научна степен „доктор“, отразени в Закона за развитие на академичния състав в Република България, на Правилника за неговото приложение и на Правилника за организацията и провеждането на конкурси за придобиване на научни степени и за заемане на академични длъжности в Софийски университет.

На основата на посочените положителни страни и приноси давам своята положителна оценка на разработения дисертационен труд и с убеденост предлагам на почитаемото научно жури да вземе решение за присъждане на образователната и научна степен „доктор“ на Петко Ивайлов Петков в професионално направление 4.4. Науки за земята (География на населението и селищата).

9.09.2019 г.
гр. София

Подпис:

/Проф. д-р В. Гайдарджиева/